

NAGRODA
im. OSKARA
KOLBERGA
*„Za zasługi
dla kultury ludowej”*
2012

Nagroda im. Oskara Kolberga

ZA ZASŁUGI DLA KULTURY LUDOWEJ

POD PATRONATEM

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Pana Bogdana Zdrojewskiego

FUNDATORZY NAGRÓD

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Fundacja „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło

Samorząd Województwa Mazowieckiego

ORGANIZATORZY

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Oskar Kolberg
Museum im. Oskara Kolberga in Przysucha

MUZEUM WSI
RADOMSKIEJ

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Cepelia®

PARTNERZY

Mazowsze.
serce Polski

TK
im. Oskara Kolberga
w Przysusze

PATRONI MEDIALNI

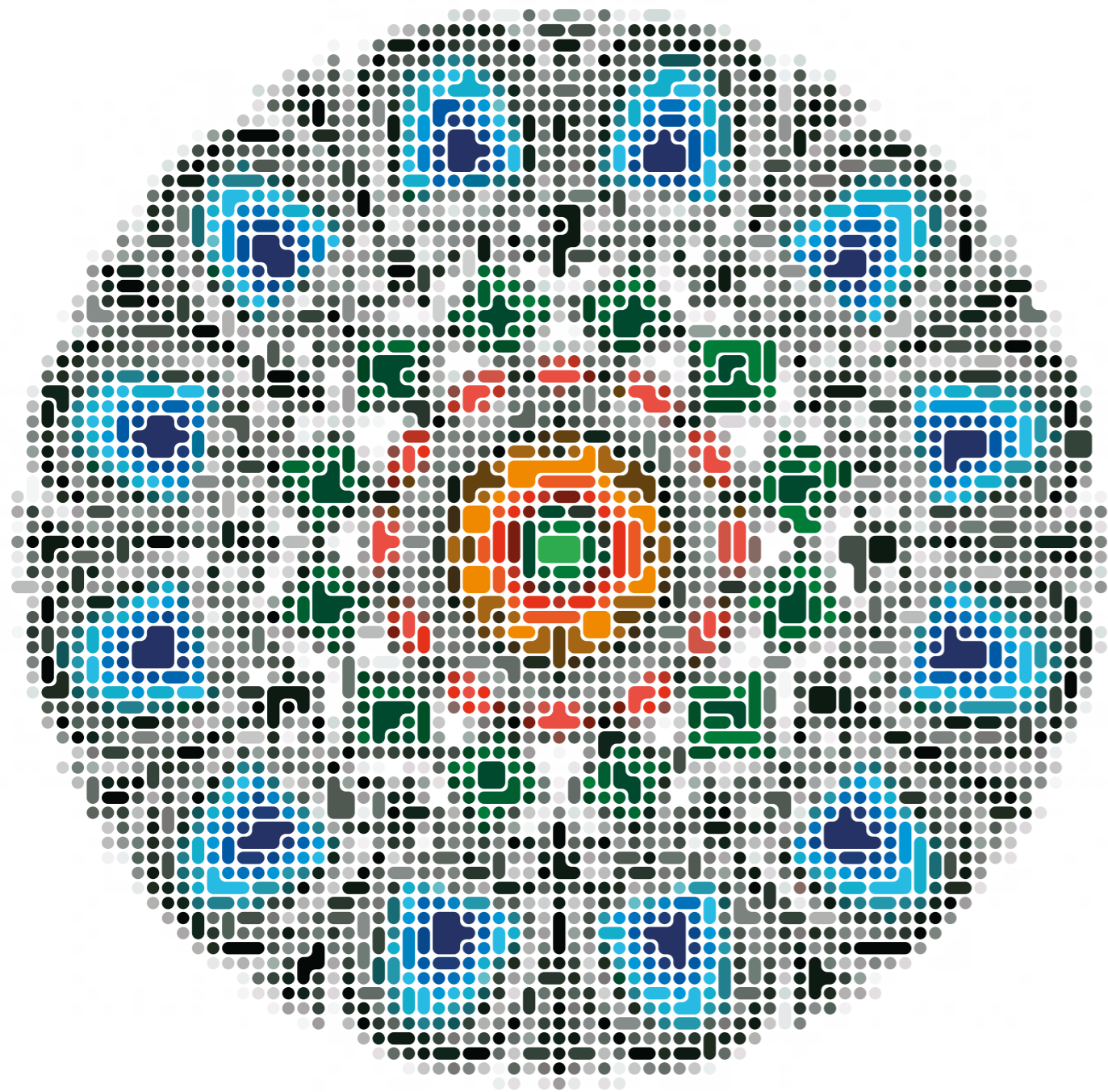
dwójka
POLSKIE RADIO

TVP
KULTURA

*twórczość
ludowa*

Kultura
Ludowa.pl

MAPA
KULTURY.PL

XXXVII edycja
Nagrody im. Oskara Kolberga

ZA ZASŁUGI DLA KULTURY LUDOWEJ

Patronem najważniejszej w Polsce nagrody przyznawanej za dokonania twórcze, artystyczne, naukowe oraz działalność wspierającą tradycyjną kulturę regionalną, jest Oskar Kolberg – etnograf, folklorysta, kompozytor, twórca największego w XIX wieku zaszobu źródeł etnograficznych do badania kultury ludowej obszaru dawnej Rzeczypospolitej, autor serii monografii *Lud i Obrazy etnograficzne*, które stworzyły podwaliny współczesnych nauk o kulturze (etnografii, etnologii, folklorystyki, etnomuzykologii) i do dziś są inspiracją twórczości naukowej i artystycznej.

Nagroda ustanowiona została w 1974 r. na Mazowszu płockim, w gronie twórców czasopisma społeczno-kulturalnego „Barwy”. Od początku miała rangę wyróżnienia ogólnopolskiego. W kolejnych latach (1986-2001) była realizowana przez Mazowieckie Towarzystwo Kultury w Warszawie. Od 2002 r. jej organizację prowadzi Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze, Oddział Mu-

zeum Wsi Radomskiej w Radomiu przy udziale: Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundacji „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło oraz Narodowego Centrum Kultury. Ministerstwo od początku sprawuje patronat i jest głównym fundatorem przyznawanych wyróżnień.

W tegorocznej XXXVII edycji Nagrody im. Oskara Kolberga uhonorowano artystów tworzących w dziedzinach ludowej sztuki plastycznej i rękodzieła artystycznego, w obszarze literatury ludowej, śpiewu, muzyki instrumentalnej i tańca. Wyróżniono twórców rozwijających swoje talenty, artystów kultywujących tradycje i autentyczne wartości kultury swoich regionów, organizatorów przedsięwzięć artystycznych popularyzujących folklor i sztukę. Nagrodzono również badaczy, animatorów i dokumentatorów kultury tradycyjnej, tych którzy wzorem Oskara Kolberga, gromadzą i przekazują wiedzę o kulturze ludowej, wskazują na jej bogactwo i różnorodność, dokumentują, opracowują naukowo, chronią i zachowują dla przyszłych pokoleń.

KOMISJA NAGRODY

Prof. Jan Adamowski

Językoznawca, badacz folkloru - Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Maria Baliszewska

Etnomuzykolog - Polskie Radio, Radiowe Centrum Kultury Ludowej

Dr Aleksander Błachowski

Etnograf, historyk sztuki - Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Stowarzyszenie Twórców Ludowych

Dr Jerzy Chmiel Folklorysta

Folklorysta - Międzynarodowa Rada Stowarzyszeń Folklorystycznych, Festiwalu i Sztuki Ludowej (CIOFF)

Prof. Piotr Dablig

Etnomuzykolog - Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Warszawski

Alicja Mironiuk - Nikolska

Etnograf - Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie

Prof. Marian Pokropek

Etnograf - Uniwersytet Warszawski

Waldemar Majcher

Twórca ludowy - Prezes Stowarzyszenia Twórców Ludowych

Krzyszyna Wódz

Etnograf - Fundacja „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło

Dorota Ząbkowska

Etnograf - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

LAUREACI

Stanisław Koguciuk

Malarz.
(Pławanice, pow. chełmski, Lubelskie)

Zofia Przeliorz

Pisarka ludowa, regionalistka.
(Żory–Osiny, region Górny Śląsk, woj. śląskie)

Czesław Seweryński

Garncarz i rzeźbiarz.
(Odrowąż, pow. konecki, woj. świętokrzyskie)

Katarzyna Halina Weremczuk

Śpiewaczka.
(Dołhobrody, Polesie Lubelskie, woj. lubelskie)

Roman Wojciechowski

Skrzypek z regionu opoczyńskiego.
(Tomaszów Mazowiecki, woj. łódzkie)

Kapela Stanisława Ptasieńskiego z Wielgolasu

(Wielgolas, pow. miński, woj. mazowieckie)

Zespół Pieśni Ludowej „Duszniczanka”

(Duszniki, pow. Szamotuły, woj. wielkopolskie)

Zespół Śpiewaczy „Zaciszuki”

(Węgorzewo, woj. warmińsko-mazurskie)

Henryk Gadomski

Etnomuzykolog, kompozytor, badacz i dokumentator pieśni, tańca i muzyki kurpiowskiej.
(Ostrołęka, Kurpie Zielone, woj. mazowieckie)

Jan Brodka

Muzyk instrumentalista (trombity, dudy, heligonka), folklorysta, autor opracowań muzyki regionu żywieckiego, wychowawca muzyków i instruktorów folkloru.
(Twardorzeczka, Beskid Żywiecki, woj. śląskie)

NAGRODA HONOROWA

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Telewizja Polska S.A., Oddział w Rzeszowie

Stanisław KOGUCIUK

Stanisław Koguciuk, zwany Nikiforem z Pławanic, jeden z ostatnich autentycznych twórców ludowych, urodził się 1 maja 1933 r. w małej wsi Jankowce, w powiecie Luboml na Wołyniu, w rodzinie rzymskokatolickiej. W 1945 r. w wyniku akcji repatriacyjnej, wraz z rodzicami i starszym bratem przyjechał do wsi Pławanice w gminie Kamień, w powiecie Chełm na Lubelszczyźnie, gdzie mieszka do dnia dzisiejszego. Tu ukończył szkołę podstawową. Odbывая służbę wojskową w Legionowie (w pol. lat 1950.), zgłosił się na ochotnika na pomocnika zduna. Przypadek wówczas zdecydował, że zdobył fach, który pozwolił mu później utrzymać czteroosobową rodzinę. Z poślubioną w 1959 r. żoną Anielą (zm. 2003 r.) ma dwoje dzieci: syna Adama (ur. 1963 r., również maluje) i córkę Krystynę (ur. 1967 r.). Rysunkiem i malarstwem interesował się od dziecka, ale dopiero pod koniec lat 1960. zdecydował się wziąć pierwszy raz pędzel do ręki. Jego pierwsze obrazy, pejzaże powstały na niezagruntowanych płótnach – rękawach obciętych od koszuli. Próbował sprzedawać je na targu w Chełmie, na który żona wysłała go z płodami rolnymi, jednocześnie nakazując, aby chował je przed znajomymi, żeby nie musiały się wstydzic. Małymi obrazkami leżącymi na ziemi obok marchwi, ziemniaków i buraków, zainteresowała się wówczas tylko siedmioletnia dziewczynka, której Koguciuk ofiarował je w prezencie. Żonie powiedział, że sprzedał, ale dużo za nie nie wziął, bo to pierwsze malarstwo. W odpowiedzi usłyszał: to utarg za warzywa dla mnie, a za obrazy dla ciebie. Zdarzenie z przypadkowo spotkaną na targu dziewczynką, jej pozytywna ocena jego pierwszych realizacji malarskich, dodała mu wiary w siebie i zdecydowała, że postanowił rozwijać swój talent i pasję. U znanego malarza z Chełma – Juliana Bajkiewicza, nauczył się gruntować płótna, podpatrywał też jego warsztat, ale wypracował swój własny charakterystyczny styl. Przez sześć lat prowadził zakład rzemieślniczy „malowanie na tkaninach ręcznie”, oddając obrazy do wielu sklepów. Na początku lat 1970. jego prace zostały po raz pierwszy zaprezentowane na wystawie w Chełmie. W 1988 r. otrzymał z Ministerstwa Kultury i Sztuki bezterminowe zaświadczenie, że wykonuje zawód artysty plastyka w dyscyplinie malarstwo. Ministerialny dokument otworzył mu drogę do warszawskich galerii, w których przez kilkanaście kolejnych lat wystawiał swoje obrazy.

Stanisław Koguciuk tworzy w pięciu cyklach: pejzaże, sceny rodzajowe z życia wsi, obrzędowe, religijne i tzw. humory, z których jest najbardziej znany. Warsztatem nawiązuje do ludowych makatek. Maluje farbami olejnymi, najczęściej na płycie pilśniowej, czasami na płótnie. Używa prawie wyłącznie czystych barw, nie mieszając kolorów. Obrazy oprawia we własnoręcznie wykonaną drewnianą ramkę zbitą z listewek pomalowanych brązową bejcą, czasami nacinanych w dekoracyjny wzorek. Maluje seryjnie, powiela, ale nie według prostych szablonów, nie ma dwóch takich samych Zim, Dróg Krzyżowych, Wesel czy Czterech pór roku. Zmienia kolorystykę, czasami układ lub gatunki zwierząt czy drzew, rozmieszczenie stawów, domów, wijących się ścieżek, czasami jeszcze subtelniejsze szczegóły. Tworząc obrazy o tematyce religijnej, przetwarza na swój sposób znane powszechnie sceny, np. Ostatnią Wieczerzą nawiązuje do fresku Leonarda da Vinci. Cykl humorów związany jest z legnickim SATYRYKONEM. Swoje pierwsze „dowcipne” - jak o nich mówi - prace wysłał na Ogólnopolską Wystawę Rysunku Satyrycznego w 1981 r. Od tego czasu powstało tak wiele tematów, że trudno jest artyście je wszystkie pamiętać. Humorami świetnie komentuje otaczającą go rzeczywistość. Jest doskonałym obserwatorem przekuwającym ludzkie wady na swoje prace malarskie, z których każda opatrzona jest lapidarnym tekstem wyjaśniającym lub dopowiadającym sens przedstawienia. To świat widziany oczami Stanisława Koguciuka, który tworząc go, inspirował się niejednokrotnie ludowymi tradycjami (Do ślubu), weselnymi przyśpiewkami (Myślę nad tym dlaczego? wyzdychały żmije a teściowa żyje), ale też kulturą popularną (Randka w ciemno, Blondynka bez nałogów), czy po prostu życiem.

W ciągu ponad czterdziestoletniej działalności artystycznej namalował tysiące obrazów, które pokazywał na kilkunastu zbiorowych i kilku indywidualnych wystawach (m.in. w Legnicy w 1996 r. na wystawie Świat Wielkiego Stanleya zaprezentowano 100 humorów). Uczestniczył w wielu konkursach o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia. Jest najbardziej oczekiwanym uczestnikiem Targów Sztuki Ludowej w Kazimierzu Dolnym, Jarmarku Jagiellońskiego w Lublinie oraz Kiermaszów Sztuki Ludowej w Chełmie i Krasnymstawie. Twórczością Koguciuka intere-

sują się nie tylko ludzie świata kultury, nauki, Kościoła, ale i polityki, a także biznesu. Jego prace znajdują się w kilku muzeach w Polsce (m.in. w Muzeum Ziemi Chełmskiej w Chełmie, Muzeum Lubelskim w Lublinie, Muzeum Etnograficznym w Toruniu, Muzeum Śląskim w Katowicach), ale przede wszystkim w prywatnych kolekcjach w kraju i za granicą (m.in. w Niemczech, USA, Francji i Islandii).

Ważniejsze nagrody: 1996 – II nagroda na Międzynarodowej Wystawie SATYRYKON w Legnicy za zestaw prac: Matrymonialne. Blondynka bez nałogów, Zakochani i Wybory w Polsce 1995 r. 2001-2010 – I i II nagrody w Konkursie na Sztukę Ludową w Przeglądzie Twórczości Ludowej Oddziału Chełmskiego STL w Krasnymstawie, 2008 – I nagroda w Ogólnopolskim Konkursie Religijna sztuka ludowa w Kielcach za Ukrzyżowanie, 2009 - II nagroda w Ogólnopolskim Konkursie Religijna sztuka ludowa w Kielcach za zestaw prac: Niedziela Palmowa i Wielki Tydzień, 2009 – I nagroda w Ogólnopolskim Konkursie Malarstwa Nieprofesjonalnego im. Ignacego Bieńka w Bielsku-Białej za pracę Droga Krzyżowa, 2011 – III nagroda w Konkursie Malarstwa Nieprofesjonalnego im. Ignacego Bieńka w Bielsku-Białej za zestaw prac Cztery pory roku i Ostatnia wieczerza, 2012 - II nagroda na Międzynarodowej Wystawie SATYRYKON w Legnicy za pracę Bieda, nędza i kryzys to grono przyjaciół.

Magdalena Lica-Kaczan

Zofia PRZELIORZ

Zofia Przeliorz jest rodowitą Ślązatką, urodziła się w 1949 r. w Żorach, do dzisiaj mieszka w Osinach, w jednej z najstarszych żorskich dzielnic. Ukończyła Liceum im. Karola Miarki w Żorach. Od dzieciństwa przejawiała zainteresowanie przeszłością, lubiła słuchać opowieści starszych osób, rodziny i sąsiadek, o dawnych czasach. Z przekazów ustnych poznawała historie rodzinne i lokalne, wydarzenia z dziejów regionu, śląskie zwyczaje, obrzędy, legendy, ludowe wierzenia. Z czasem zasłyszane opowieści zaczęła notować.

Pisze od 1994 r. W jej dojrzałej twórczości literackiej dominują treści wierzeniowo-wspomnieniowe, zaczerpnięte z tradycji śląskiej, osobistych przeżyć oraz wiedzy o przeszłości regionu. W dorobku pisarki przeważają utwory prozatorskie, tematycznie zróżnicowane, wszystkie mocno osadzone w kulturze Śląska. Stosuje język literacki w narracji, natomiast w partiach dialogu gwara. Jej teksty to najczęściej opowiadania o wydarzeniach z życia codziennego w rodzinie i społeczności lokalnej, w których treść wplata wątki wierzeniowe, opisy śląskich zwyczajów i obrzędów. Twórczość Zofii Przeliorz jest bardzo popularna w środowisku rodzimym, często publikowana w regionalnych periodykach, skierowanych do zróżnicowanych pokoleniowo odbiorców. Żorskie Centrum Regionalne, w którym od 2000 r. pracuje jako instruktor, jest współwydawcą przeznaczonych dla dzieci, cyklicznych pozycji książkowych, zawierających teksty Zofii Przeliorz: *Żory piórem i pędzlem (Legendy, podania i opowieści żorskie, Legendy, podania i opowieści śląskie), Jak tu u nas piykanie, Zachować mowę ojców naszych*. Pisarka systematycznie zamieszcza opowiadania na łamach czasopism, w kwartalniku dla najmłodszych „Bajtel”, „Kalendarzu Żorskim dla dzieci” oraz w publikacjach dla dorosłych czytelników: „Kalendarzu Żorskim”, „Gazecie Żorskiej”. Jest również współautorką książki Osiny w latach 1305-2005, wydanej przez Muzeum Miejskie w Żorach i Radę Dzielnic Osiny. Od 2003 r. należy do sekcji literackiej Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Jej opowiadania publikowano w antologiach laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Jana Pocka (zdobyła nagrodę w kategorii prozy w 2008 r.) oraz w kwartalniku „Twórczość Ludowa”. Jest dwukrotną laureatką głównej nagrody w konkursie literackim organizowanym w ramach Festiwalu Kultury Śląskiej w Jastrzębiu Zdroju oraz zdobywczynią nagród w żorskich konkursach literackich, za

teksty: „Monografia rodzinna”, „Opowiadka o utopku”, „Szkryflomy po Śląsku”, „Żorskie opowieści”.

Zofia Przeliorz to także znakomita gawędziarka, która pielęgnuje tradycyjną formę przekazu ustnego, dostarcza słuchaczom barwnego opisu dawnych czasów na Śląsku.

Jest wielokrotną uczestniczką i zdobywczynią pierwszej nagrody (w 2005 r.) w konkursie „Po naszymu, czyli po Śląsku”, organizowanym przez Radio Katowice oraz trzykrotną laureatką Konkursu Gawędziarzy w Rybniku. Tradycje gawędziarskie w rodzinie podtrzymuje jedna z córek Zofii Przeliorz, Leokadia (także biorąca udział w regionalnych konfrontacjach).

Od 1995 r. należy do Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Osiny”, działającego pod patronatem Miejskiego Ośrodka Kultury w Żorach. Zespół wykonuje zarówno stare pieśni śląskie, tradycyjne tańce, jak też repertuar współcześnie opracowany. Zofia Przeliorz jest instruktorem, autorką tekstów pieśni, scenarzystą i reżyserem widowisk scenicznych („Wesele na Śląsku z przełomu XIX i XX w.” „Wiljo”, „Wielki tydzień”, „Żegnaj Marzanno”, „Babski comber”, „Szkubaczki”, „Odróbki”, „Kiszyni kapusty”, „Górnice wesele”). Występuje także jako solistka zespołu, jest wielokrotną zdobywczynią nagród w konkursach folklorystycznych: „Złoty Kłos” w Zebrzydowicach, „Wici” w Chorzowie i w „Wodzisławskich Spotkaniach z Folklorem”. W 2005 r. została laureatką Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym.

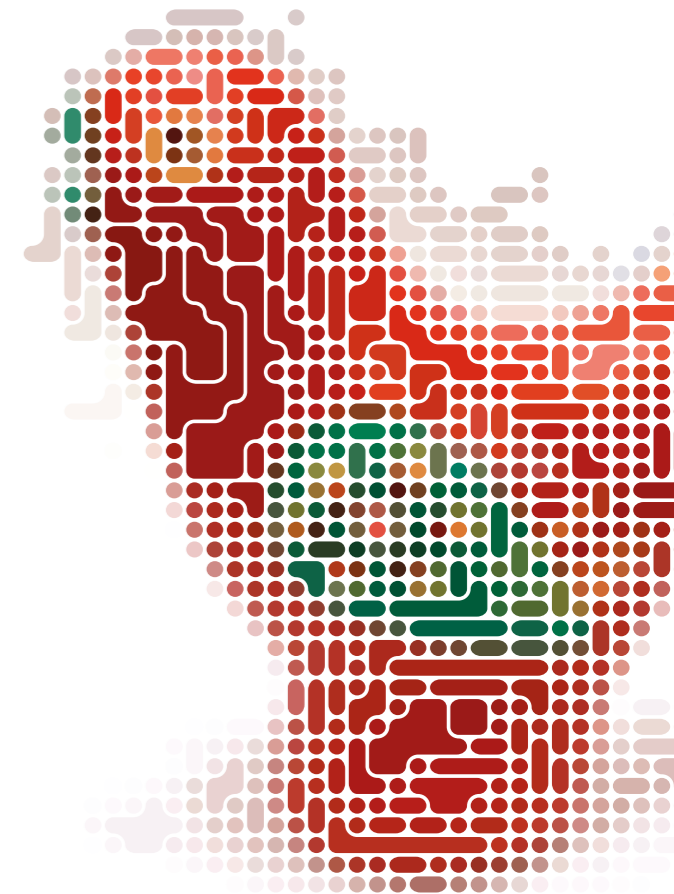
Zofia Przeliorz od najmłodszych lat rozwija własne zainteresowania kulturą regionu a poprzez pracę zawodową w Miejskim Ośrodku Kultury i twórczość pisarską konsekwentnie realizuje plan pielęgnowania śląskich tradycji. Jest cenioną regionalistką, aktywnie promującą kulturę Śląska. Podejmuje wiele skutecznych działań na rzecz międzypokoleniowego przekazu gwary, zwyczajów i obrzędów, pieśni, muzyki, regionalnych strojów. Z powodzeniem bierze udział w konkursach popularyzujących region („Rodzina śląska w dawnej fotografii” w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu).

Wiele działań realizuje społecznie. Od 2009 r. pełni funkcję zastępcy przewodniczącego w Zarządzie Dzielnic Osiny. Jest też członkiem Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom w Żorach. Współpracuje z instytucjami kultury (Muzeum Miej-

skie w Żorach, Miejski Ośrodek Kultury) i organizacjami (Towarzystwo Miłośników Miasta Żory, Żorskie Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne). Jej działalność została uhonorowana Nagrodą „Narcyz 2005” przyznaną przez Izbę Przemysłowo-Handlową Rybnickiego Okręgu Przemysłowego kobietom za osiągnięcia w dziedzinie kultury i aktywności społecznej oraz prestiżowym tytułem „Ślązaczki 2004” w plebiscycie organizowanym przez Radio Katowice.

/red./

Czesław **SEWERYŃSKI**

Jest jednym z ostatnich garncarzy-ceramików, kontynuatorem wieloletnich tradycji wytwarzania naczyń glinianych i rzeźby ceramicznej w słynnych ośrodkach garncarstwa ludowego na pograniczu radomsko-kieleckim: w Rędocinie (pow. szydlowiecki) i Odrowążu (pow. konecki).

Urodził się w 1949 r. w Odrowążu, tam mieszka i pracuje. Rodzinne, wielopokoleniowe tradycje wytwórczości garncarskiej Seweryńskich wywodzą się z ośrodka rędocińskiego, od znanego garncarza, mistrza Jana Krawczyńskiego, przybyłego tu z Ćmielowa na początku XX wieku, założyciela pierwszej garncarni w Rędocinie. Okolica była dobrym miejscem dla prowadzenia dużego warsztatu garncarskiego. Istniały tu płytko położone pokłady gliny, a prowadzona parcelacja okolicznych lasów stwarzała warunki łatwego zaopatrywania się w drzewo. Jednym z pierwszych uczniów J. Krawczyńskiego był Stanisław Seweryński (1903-1992), ojciec Czesława. Przez wiele lat współpracował w Rędocinie, w jednym warsztacie, z cenionym garncarzem Andrzejem Rokitą, który ożenił się z jego starszą siostrą, wychowywaną w rodzinie J. Krawczyńskiego. W 1950 r. Stanisław Seweryński osiedlił się w pobliskim Odrowążu, założył własną pracownię, został członkiem Cepeliowskiej Spółdzielni Garncarskiej „Chałupnik” w Ilży. W 1977 r. otrzymał Nagrodę im. Oskara Kolberga.

Czesław Seweryński od dzieciństwa poznawał tajniki rzemiosła garncarskiego. Podpatrywał ojca, jego sposoby doboru i przygotowania surowca, techniki toczenia na kole garncarskim naczyń dekoracyjnych i użytkowych (donice, garnki, formy do ciast, misy, dwójaki, szabasówki, dzbany) oraz wytwarzania rzeźb ceramicznych, różnorodnych figurek, zabawek, reliefowo opracowanych kropielniczek i wielopostaciowych kapliczek. Wcześniej zdobyte doświadczenia w pracy przy kole garncarskim ciągle doskonalił, rozwijał swój warsztat, technikę szklwienia i wypału ceramiki. Nadal wykorzystuje doskonały surowiec, jasną, plastyczną glinę, zgromadzoną przed trzydziestoma laty, w dużym zapasie w obrębie gospodarstwa rodzinnego przez ojca. Wykonuje ceramikę glazurowaną i biskwitową. Indywidualny styl prac Czesława Seweryńskiego uwidacznia się szczególnie w różnorodnej kolorystyce ceramiki. Wynika z wysokich umiejętności wykonawczych, doświadczenia i wiedzy o stosowanych przez artystę surowcach i wciąż doskonalonych technik szklwienia oraz wypalania.

Początkowo toczył tradycyjne formy naczyń (gliniane misy, dzbany, garnki, formki na ciasto, durszlaki, świeczniki) z czasem w jego twórczości zaczęły dominować prace rzeźbiarskie (ptaszki, zwierzęta, aniołki, świątki, kapliczki, szopki). Wykonuje rzeźby o tematyce sakralnej, powielające tradycyjne wzory ikonograficzne, przedstawienia chrystologiczne (Frasobliwy, Zbawiciel, Chrystus przy słupie, Upadający pod krzyżem) i maryjne (Pieta, Madonny, także nowy typ wizerunku Matka Boska Katyńska), figury świętych patronów (św. Franciszek, św. Jan, św. Katarzyna, św. Florian, św. Agata, św. Barbara), portrety wybitnych Polaków oraz różnorodne kompozycje wielopostaciowe (kapliczki, szopki, tematyczne prace konkursowe).

Czesław Seweryński, z wykształcenia technik-elektronik, wiele lat łączył pracę zawodową z działalnością artystyczną. Jest twórcą świadomym dziedzictwa regionalnego i tradycji rodzinnych, uznającym walory dawnych form i wzornictwa, jednocześnie kreatywnym, poszukującym nowych środków artystycznej wypowiedzi, własnych rozwiązań plastycznych w zakresie stosowanego materiału (różne gatunki glin i wielobarwne szkliva), kompozycji i zdobnictwa.

Począwszy od lat siedemdziesiątych XX wieku wystawiał swoje prace ceramiczne w licznych konkursach i na wystawach sztuki ludowej. Jego twórczość doceniono wieloma nagrodami w ogólnopolskich przeglądach i konkursach organizowanych m.in. przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Fundację „Cepelia” w Warszawie, Stowarzyszenie Twórców Ludowych w Lublinie (doroczne prezentacje w Kazimierzu Dolnym), Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu, Muzeum Regionalne w Ilży oraz fundację Ars Christiana w Kielcach. Swoje prace często przedstawia na kiermaszach sztuki ludowej, tam najczęściej znajduje nabywców rzeźb. Aktywnie współpracuje ze środowiskiem lokalnym, z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Stąporkowie, w którym zorganizowano wystawę „Saga rodu Seweryńskich” w 2010 r., poświęconą tradycjom garncarskim w Odrowążu. Od wielu lat uczestniczy w cyklicznej imprezie „Kuźnice Koneckie”, popularizującej dziedzictwo kulturowe Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, podczas której prezentuje, jako jeden z ostatnich wykonawców, unikatową wytwórczość „ginącego zawodu” wiejskiego garncarza-ceramika.

Twórczość Czesława Seweryńskiego jest stosunkowo dobrze udokumentowana i reprezentowana w kolekcjach etnograficznych polskich muzeów i instytucji kultury (Toruń, Kielce, Radom, Ilża, Lublin), obecna jest także w wielu zbiorach prywatnych, krajowych i zagranicznych.

Uzdolnienia i doświadczenie, pracowitość i zaangażowanie w działalność na rzecz podtrzymania i popularyzowania wytwórczości garncarskiej i rzeźbiarskiej w Odrowążu, przynosi Czesławowi Seweryńskiemu społeczne uznanie w środowisku lokalnym i regionalnym. W 2010 r. został uhonorowany Srebrnym Krzyżem Zasługi za osiągnięcia w dziedzinie kultury ludowej. Od 1984 r. jest aktywnie działającym członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych.

Katarzyna Markiewicz

Katarzyna Halina **WEREMCZUK**

Katarzyna Halina Weremczuk z domu Hawryluk, urodziła się w 1934 r. we wsi Wyrki na ziemi chełmskiej. Tam, wraz z siostrami Stefanią i Janiną spędziła dzieciństwo, ukończyła szkołę podstawową, pracowała w gospodarstwie rodzinnym. Wszystkie siostry przejawiały uzdolnienia artystyczne, były muzykalne, śpiewały pięknymi głosami. Każda z nich jest laureatką nagrody głównej festiwalu w Kazimierzu.

Katarzyna Weremczuk wyrastała w domu przepojonym wartościami patriotycznymi i społecznymi, w środowisku sprzyjającym rozwojowi uzdolnień artystycznych oraz umożliwiających międzypokoleniowy, ustny przekaz tradycji. Matka, od najmłodszych lat uczyła ją śpiewu. Ojciec, również muzycznie uzdolniony, prowadził chór parafialny, po wojnie zastępował organistę. Cieszył się w środowisku wiejskim dużym autorytetem, był podporucznikiem-zwiadowcą Armii Krajowej, społecznikiem, organizatorem życia kulturalnego wsi.

W wieku osiemnastu lat poślubiła Stanisława, zamieszkała w Dołhobrodach (gmina Hanna, powiat włodawski, Polesie Lubelskie). Wychowała sześciorgo dzieci. Z mężem prowadziła duże gospodarstwo hodowli owiec, wybudowali piękny dom i młyn. Osiągnięcia w rolnictwie przyniosły jej wiele satysfakcji. Przez całe życie umiejętnie łączyła pracę w gospodarstwie z działalnością artystyczną, aktywnością w chórze kościelnym i zespole folklorystycznym „Jutrzenka”.

Zawsze towarzyszył jej śpiew, choć stosunkowo późno zaczęła występować indywidualnie w konkursach folklorystycznych. Pierwszy sukces odniosła w 1997 r. w Wojewódzkim Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych w Białej Podlaskiej, gdzie została zakwalifikowana do udziału w festiwalu kazimierzowskim. Tam ujęła wszystkich, zarówno słuchaczy jak i jurorów, swoim pięknym śpiewem, ciepłym, czystym głosem i autentycznym repertuarem, niepowtarzalnym wykonaniem pieśni z pogranicza wschodniego. Zdobyła „Basztę” nagrodę główną – za wykonanie pieśni weselnych. Od tego czasu aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym wsi i regionu. Posiada bardzo bogaty i cenny repertuar, zapamiętany z przekazów rodzinnych, z lat młodości, wykonywany z charakterystycznym zdobnictwem, w miejscowej gwarze: pieśni weselne, żniwne, sobótkowe, bożonarodzeniowe, wielkopostne, wielkanocne, a także

kołysanki, ballady, pieśni rekruckie, partyzanckie, żołnierskie, religijne i pogrzebowe, charakterystyczne dla tego regionu, pieśni chachłackie, (śpiewane w gwarze podlaskiej, pogranicza językowego polsko-ukraińskiego), *włodarki*, wykonywane w okolicach Dołhobród czy *swańki*, popularne niegdyś w okolicach Wyrki, jedyne pieśni o tematyce świeckiej, związane z obrzędowością weselną, które można było śpiewać w Wielkim Poście.

Szczególne miejsce w dorobku artystycznym śpiewaczki zajmuje działalność teatralna, prowadzona przez Wiejski Dom Kultury w Dołhobrodach i udział w widowiskach obrzędowych zespołu „Jutrzenka” (laureata Nagrody im. Oskara Kolberga w 2005 r.). Na potrzeby teatru wraz z członkami zespołu zgromadziła regionalne stroje ludowe i przedmioty codziennego użytku, związane z dawnym gospodarstwem i życiem codziennym społeczności wiejskiej, dokumentuje autentyczny folklor okolic Dołhobrodów, repertuar przedstawiający miejscowe zwyczaje i obrzędy, tradycyjny styl śpiewu i gwarę.

Katarzyna Weremczuk uczestniczy w projektach edukacyjnych i popularyzatorskich. Współpracuje z młodzieżowymi zespołami instrumentalno-wokalnymi działającymi na terenie gminy Hanna, przybliża im dawny repertuar oraz przekazuje tradycyjny styl wykonawczy śpiewu pieśni obrzędowych. Jako autentyczna nosicielka folkloru, uczestniczy w pracach zespołów naukowych etnomuzykologów z Uniwersytetów z Lublina, Warszawy, Wrocławia, Poznania, badających i dokumentujących tradycje muzyczne wschodniego pogranicza. Rejestracje jej bogatego i archaicznego repertuaru znajdują się w zasobach wielu instytucji kultury, naukowych, w archiwach radia i telewizji (w Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego we Włodawie, Muzeum Okręgowym w Białej Podlaskiej, Muzeum Ziemi Dołhobrodzkiej, Galerii Twórców Ludowych w Hannie, archiwach Radia Lublin, Polskiego Radia - Programu 1 i 2, Radiowego Centrum Kultury Ludowej, TVP Polonia).

Śpiewaczka aktywnie uczestniczy w lokalnych i regionalnych imprezach folklorystycznych oraz w konkursach i festiwalach ogólnopolskich i międzynarodowych. Posiada w swoim dorobku wiele nagród: dwukrotnie zdobyła nagrodę

główną „Basztę” w Kazimierzu w 1997 i 2011 r.; pierwsze miejsce na Międzynarodowym Festiwalu „Kolędy i Szczodrywki nad Bugiem – Włodawa, 2008”, była wielokrotną laureatką Wojewódzkich Przeglądów Kapel i Śpiewaków Ludowych w Białej Podlaskiej.

/red./

Roman WOJCIECHOWSKI

Roman Wojciechowski urodził się w 1949 r. w Cieślówicach Dużych. Mieszka w Tomaszowie Mazowieckim. Pochodzi z rodziny uzdolnionej muzycznie: jego ojciec grał na organkach ustnych i śpiewał; dziadek prowadził śpiewy przy zmarłych i śpiew podczas pielgrzymek do Częstochowy; zaś wuj grał na bębnie w kapeli z akordeonistą Stanisławem Kościechą i skrzypkiem Władysławem Kosylakiem.

Od wczesnego dzieciństwa Roman Wojciechowski przejawiał zainteresowania muzyczne – z wytrwałością przysłuchiwał się grze muzyków podczas zabaw i potańcówek. Do znanych wówczas skrzypków w okolicy należeli m.in. wspomniany już Władysław Kosylak, Marian Wachoń i Jan Staniec. Jako kilkuletni chłopiec początkowo próbował gry na mandolinie swego brata. Kiedy jednak nieumyślnie zerwał strunę, brat oddał nauczycielowi mandolinę i obydwaj zaniechali dalszej nauki (było to kółko mandolinistów, które prowadził Mieczysław Wiaderny przy Szkole Podstawowej w Białobrzegach). Około 1961 r. otrzymał od ojca skrzypce, na których próbował grać pierwsze melodie, przeważnie na jednej strunie. Ojciec, widząc zamiłowanie syna do gry na tym instrumencie, zaprowadził go na naukę do Feliksa Franczaka, skrzypka z Tomaszowa. Od tego momentu rozpoczęła się prawdziwa nauka, głównie z nut. Roman Wojciechowski uczył się też gry na klawirze i saksofonie. Na tym ostatnim grał w orkiestrze dętej od 1966 r. do połowy lat 90., czyli do końca istnienia Zakładów Włókien Chemicznych „Wistom”, przy których funkcjonowała orkiestra. Od 15 roku życia grywał na zabawach i weselach w składzie: akordeon, saksofon, gitara, perkusja. W praktyce okazało się, że nuty niewiele się przydają i trzeba grać ze słuchu. Przez 10 lat należał też do kapeli podwórkowej, w zestawie: akordeon, skrzypce, 2 bandzole, trąbka i saksofon. Kapela brała udział w przeglądach i grała w „terenie” – w Tomaszowie Mazowieckim, Skarżysku Kamiennej, Rawie Mazowieckiej. Roman Wojciechowski jest wciąż praktykującym muzykiem weselnym. Gra na saksofonie, rzadziej na skrzypkach, w zespole „Waganus”, średnio 1-2 razy miesięcznie. Od kilkunastu lat należy do kapeli, która towarzyszy zespołom obrzędowym w powiecie opoczyńskim i tomaszowskim („Słowiki” ze Sławna, „Róża” z Gawron, „Kamienianka” z Kamienia, Zespół z Olszowa i Twardej). Roman Wojciechowski grywa również w kapeli dwuosobowej z bębniem (z Kazimierzem Krokoszem bądź Bogdanem Lipskim). Ponadto współpracuje jako

skrzypek z Zespołem Pieśni i Tańca z Lubochni oraz Teatrem Młodych im. W. Bogusławskiego w Lubochni. Zespół teatralny już dwukrotnie uczestniczył z dużym powodzeniem w Ogólnopolskim Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej (2008, 2011) w Tarnogrodzie.

Roman Wojciechowski otrzymał wiele nagród; jest m.in. trzykrotnym laureatem Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą w kategorii solistów – instrumentalistów (skrzypce): Baszty w 2008 r. oraz II nagrody w 2004 r., kiedy to przyjechał do Kazimierza po raz pierwszy. Ostatnio, w roku 2012 zdobył na tym festiwalu I nagrodę występując z Bogdanem Lipskim, który towarzyszył mu na bębnie. Artysta jest również kilkakrotnym laureatem Spotkań Folklorystycznych Polskiej Centralnej „Od kujawiaka do oberka” w Sieradzu, gdzie trzykrotnie zdobył pierwszą nagrodę (2006, 2011, 2012). W roku 2000 Roman Wojciechowski otrzymał odznakę „Zasłużony działacz kultury”.

Wyjątkowo bogaty repertuar, zwłaszcza tańców trójmiarowych (oberków), dobra technika, płynność gry i cechy stylu wykonawczego przejęte od tradycyjnych muzyków, pozwalają z pełnym stwierdzić, że Roman Wojciechowski jest obecnie jednym z najwybitniejszych skrzypków regionu opoczyńskiego w województwie łódzkim.

Nagrania R. Wojciechowskiego – skrzypka i śpiewaka, znajdują się w Archiwum Polskiego Radia w Warszawie, Zbiorach Fonograficznych Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz w Ośrodku Regionalnym Łódzkiego Domu Kultury. Nagrań artysty można posłuchać na 2-płytyowym albumie „Tradycje muzyczne Polski środkowej” (Łódź 2007) oraz na płycie z Festiwalu Folkowego Polskiego Radia „Nowa Tradycja 2009”, kiedy to uczestniczył w inauguracji festiwalu pn. „Koncert Muzyka Źródeł – Opoczyńskie” (Warszawa 2010).

Ewa Sławińska-Dahlig

Kapela Stanisława PTASIŃSKIEGO z Wielolasu

Do lat sześćdziesiątych dwudziestego wieku byli wiejskimi muzykami, grającymi zarobkowo na wiejskich i miejskich weselach, tańcach, większych i mniejszych uroczystościach rodzinnych, Stanisław Ptasieński na harmonii, Piotr Parzyszek na skrzypcach i Roman Stępiński na bębenu obręczowym. W czasach młodości, choć mieszkali po sąsiedzku w gminie Latowicz, nie grzywali razem.

Lider kapeli Stanisław Ptasieński, urodził się w Wielolesie w 1936 roku, w rodzinie o tradycjach muzycznych, dziadek i ojciec byli skrzypkami. Opanował grę na kilku instrumentach: harmonii polskiej pedałowej i ręcznej, akordeonie, klarnecie, trąbce i saksofonie. Do 1996 grał w parafialnej, wieloleskiej orkiestrze dętej, zależnie od aktualnych potrzeb, na którymś z instrumentów dętych, także w czasie służby wojskowej został zaangażowany do orkiestry. Stanisław Ptasieński już w dzieciństwie upodobał sobie harmonię. Próbował gry jako pięcioletnie dziecko. W następnym roku rodzice kupili mu dwunasto basową harmonię półtonową i posłali na pierwszą lekcję, na której nauczył się grać gamę. Następnym lekcji już nie było, uczył się sam. Później poznał nuty, ale praktycznie z tej wiedzy nie korzystał. Mając dobrą pamięć muzyczną i stałą praktykę, potrafi rozegrać na harmonii wszystko, co zechce, ze słuchu. Muzykę ludową, na konkursach, festiwalach i przeglądach wszystkich szczebli organizacyjnych wykonuje od 1988 roku. Najpierw wystąpił sam, potem zorganizował zespół. Od 1989 roku grał ze skrzypkiem Zygmuntem Parzyskiem z Dębego Małego, bębnił z nimi najpierw syn Janusz potem wnuk Rafał. Gdy Rafał podrośł, odszedł z kapeli, po nauce w szkole muzycznej zaczął grać na instrumentach klawiszowych. Do kapeli dołączył Roman Stępiński. W 1994 roku Zygmunta Parzyska zastąpił Piotr Parzyszek, mieszkający po sąsiedzku w Wielolesie.

Piotr Parzyszek urodził się w Dębem Małym w 1932 roku. Pochodzi także z rolniczej, muzykanckiej rodziny. Trzej bracia Parzyszkowie grali na weselach w składzie: Piotr na skrzypcach, Stanisław na harmonii, Marian na bębnie. Grali wyłącznie ze słuchu, nauki pobierali u stryjecznego brata Henryka Parzyska z Choin, gm. Parysów. Piotr grał zarobkowo krótko, po ożenku, szybko porzucił granie, przeprowadził się do Wielolasu

i podjął pracę na stanowisku zaopatrzeniowca w DPS w Dębem Małym. Po wielu latach, w 1995 roku, na prośbę pana Stanisława powrócił do skrzypiec.

Roman Stępiński urodzony w 1937 roku w Budach Wieloleskich, zaczął grać na bębenu obręczowym gdy miał 11 lat. Do kapeli zaprosili go muzycy z Bud Wieloleskich: harmonista

Stanisław Wojda i skrzypek Władysław Jastrzębski. Pierwszy bębenek zrobił sam. Także niezbyt długo grał. Po ślubie zajął się rymarstwem i uprawą roli. Do kapeli Stanisława Ptasieńskiego dołączył w 1997 roku.

Stanisław Ptasieński z kapelą, w pierwszym i drugim składzie, oprócz zaproszeń na lokalne uroczystości, corocznie brał udział w kilku regionalnych konkursach: „Turnieju Muzykantów Ludowych” w Garwolinie, eliminacjach do OFKIŚL w Kazimierzu, „Powiślakach” w Maciejowicach, czasem w „Biesiadzie weselnej” w Węgrowie, często w „Międzynarodowym konkursie harmonistów” w Łaskarzewie. Z kapelą zagrali w Kazimierzu cztery razy: w 1990, 1995, 1999 i 2003 roku, zdobywali drugie lub trzecie nagrody. Oprócz tego dwa razy występował na festiwalu w Kazimierzu z wnukiem Rafałem w Konkursie Duży – Mały, zdobywając drugie nagrody.

Kapela z Wielolasu gra do tańca tak, że nie sposób siedzieć obojętnie, toteż jest często zapraszana na uroczystości, którym tańce towarzyszą, w swojej okolicy, w Mińsku Mazowieckim czy Siedlcach.

Wanda Księżopolska

Zespół Pieśni Ludowej „DUSZNICZANKA”

Zespół Pieśni Ludowej „Duszniczanka” powstał w 1985 r. w Dusznikach, w powiecie szamotulskim, w Wielkopolsce. Gmina wiś Duszniki posiada bogate tradycje działalności kulturalnej, począwszy od społecznej aktywności członków chóru „Halka” utworzonego w 1947 r. przy Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, po działające w kilku wsiach zespoły folklorystyczne.

Iniicytywa utworzenia grupy śpiewaczej w Dusznikach pojawiła się w gronie osób związanych z dotychczasową działalnością Gminnego Ośrodka Kultury. Organizacji zespołu podjęli się: Kazimiera Gierczyk, ówczesna dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury, Zenon Najder instruktor w miejscowym ognisku muzycznym oraz Joanna Sadek, działaczka społeczna na niwie kultury regionalnej, kronikarka GOK (a później, przez wiele lat dokumentująca prace i osiągnięcia „Duszniczanki”). Do zespołu zaproszono członkinie, działającego w Dusznikach, Koła Gospodyń Wiejskich. Pierwszy skład liczył 23 śpiewaczki, spośród tego grona do dzisiaj w zespole działają Henryka Loba i Marta Kinal. W aktualnym szesnastoosobowym zespole występują także: Krystyna Besztarda, Władysława Kaczmarek, Stanisława Kaczmarek, Teresa Krauze, Henryka Loba, Urszula Muchowska, Cecylia Nizio, Teresa Opiela, Krystyna Piotrowska, Danuta Ptaszyńska, Elżbieta Rutkowska, Elżbieta Sidersztuk, Stefania Sobieraj, Aniela Wieczorek. Kierownikiem zespołu jest Danuta Lemańska, a instruktorem muzycznym Janusz Starosta. Od 2009 roku zespół działa jako Stowarzyszenie Kulturalne „Duszniczanka”, we współpracy i pod patronatem Gminnego Centrum Kultury w Dusznikach.

Liczący ponad ćwierć wieku okres działalności zespołu upłynął przede wszystkim na gromadzeniu bogatego repertuaru tradycyjnych pieśni, na systematycznych spotkaniach i próbach (odbywających się konsekwentnie w każdy czwartek, od początku powstania zespołu) oraz na wielu prezentacjach koncertowych.

Repertuar „Duszniczanki” tworzą pieśni wielkopolskie, głównie z obszaru powiatu szamotulskiego, znane z przekazów ustnych od poprzednich pokoleń śpiewaków, m.in. wykonywane przez Marię Orlikowską (ur. 1916 r.) z Szamotuł - pieśni religijne, obrzędowe, ballady, miłosne, kołysanki oraz pieśni popularne

i okolicznościowe, autorstwa członkiń zespołu (Krystyny Bartkowiak i Krystyny Beszterdy).

„Duszniczanka” prowadzi bardzo aktywną działalność kulturalną na rzecz środowiska lokalnego i regionu. Od 1992 roku jest współorganizatorem Wielkopolskiego Przeglądu Pieśni Ludowej Kół Gospodyń Wiejskich, odbywającego się co roku w Dusznikach. Zespół występuje również

w środowisku rodzinnym podczas ważnych wydarzeń społecznych, obchodów świąt religijnych, obrzędów dorocznych oraz imprez folklorystycznych (Dzień Kobiet, Święto Strażaków, Dożynki, spotkania wigilijne). Okoliczności te stanowią doskonałą okazję do prezentacji bogatego repertuaru oraz wysokiego poziomu artystycznego śpiewaczek, ich umiejętności wykonawczych. „Duszniczanka” ma na swoim koncie wiele występów w przeglądach i na festiwalach folklorystycznych, regionalnych (w Środzie Wielkopolskiej, Poznaniu, Nowym Tomyślu, Pobiedziskach, Dusznikach) i krajowych (Kazimierz, Kielce) oraz koncerty za granicą (w Holandii). W dorobku zespołu szczególne miejsce zajmują kwalifikacje do konkursów krajowych uzyskiwane w przeglądach wielkopolskich oraz nagrody zdobyte w Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym i w Ogólnopolskim Festiwalu Zespołów Wiejskich w Kielcach. Repertuar zespołu został utrwalony w nagraniach ośrodków regionalnych Polskiego Radia i Telewizji, dusznickiego Centrum Kultury oraz w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu.

/red./

Zespół Śpiewaczy „ZACIUSZKI” z Węgorzewa

W Węgorzewie już wiele dziesięcioleci temu rozgościła się śpiewna wileńska mowa. Ale zaledwie od dwudziestu lat kultywowanie tradycji Wilna, Wileńszczyzny i całych Kresów Rzeczypospolitej może rozwijać się bez państwowych ograniczeń i obstrzeżeń. Czas jednak robi swoje i osób, dla których tradycje wileńskie są dziedzictwem wyniesionym z domów, jest coraz mniej. Dlatego tym, którzy aktywnie kontynuują kresowy dorobek, należy się największy szacunek. Do tego grona zalicza się węgorzewski Zespół Śpiewaczy „Zaciszki”.

Zespół powstał w 1996 roku, patronuje mu Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie. Nazwa zespołu wywodzi się od węgorzewskiej ulicy Zacisze, gdzie zamieszkała część „Wilniuków”, osób przesiedlonych, których serca tęskniły za rodzinnymi stronami i którzy chcieli swoją domową tradycję z tamtych stron ocalić od zapomnienia.

Od roku 1997 zespołem opiekowała się pani Elżbieta Buczek – nauczycielka muzyki pracująca w jednej z węgorzewskich szkół. Kiedy w 2004 roku odeszła z przyczyn zdrowotnych, kierownictwo zespołu objął Władysław Downarowicz, jednocześnie rzeźbiarz ludowy. Początkowo grał amatorsko na organkach, ale szybko nauczył się gry na harmonii guzikowej i tak akompaniuje do dziś. Obecnie w skład zespołu wchodzi: Krystyna Werkowska-Downarowicz, Janina Giczewska, Alina Wróblewska, Władysława Jańczuk, Irena Gierdał, Alina Oterska Gierga, Władysław Downarowicz.

Repertuar „Zaciszuków” to polskie tradycyjne i popularne pieśni z Wileńszczyzny, skąd wywodzą się prawie wszyscy członkowie zespołu. Są to pieśni - patriotyczne, religijne, miłosne, a także związane z obrzędowością: pieśni żniwne, wielkopostne, łąymki, kolędy. Wszystkie są odzwierciedleniem czystego folkloru wileńskiego, ponieważ są utworami zapamiętanymi z dzieciństwa. Niektóre z nich zostały zebrane w czasie licznych, wieloletnich penetracji terenowych w czasie pobytów zespołu na Wileńszczyźnie.

Począwszy od roku 1999, zespół nieprzerwanie uczestniczy w organizowanym przez Muzeum Międzynarodowym Jarmarku Folkloru w Węgorzewie a także w Festiwalu „Dźwięcz, Polska Pieśń” w Starych Trokach na Wileńszczyźnie.

W ciągu kilkunastu lat działalności zespół był wielokrotnie nagradzany; członkowie zespołu również dostawali nagrody w kategoriach solistów. Ważniejsze ostatnie osiągnięcia grupy to: I Miejsce w kategorii teatrów obrzędowych na Wojewódzkim Przeglądzie Wiosennych Widowisk Obrzędowych XXIV „Święto Wiosny” w Węgorzewie, XXIV Międzynarodowy Jarmark Folkloru w Węgorzewie - Honorowa nagroda „Złotego Jelonka” za pielęgnowanie rodzinnej tradycji (2001 r.); III Rydzewski Przegląd Kapel Ludowych „Rydzewska Majówka” - I miejsce (2003 r.); III miejsce Krystyny Downarowicz w kategorii solistów na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym (2004 r.); IV Europejskie Nadbużańskie Spotkania Folklorystyczne w Sokołowie Podlaskim - Nagroda Starosty Powiatu Sokołowskiego, Przegląd Kolęd i Pastoralek w Budrach - II miejsce (2005 r.); II nagroda w kategorii zespołów śpiewaczych na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym (2006 r.); V Spotkania Folklorystyczne w Orzyszu, II nagroda w kategorii zespołów śpiewaczych z akompaniamentem instrumentalnym, I nagroda dla Krystyny Downarowicz w kategorii solistów (seniorów) (2009 r.); Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu, Wyróżnienie dla Krystyny Downarowicz w kategorii śpiewaków solistów, Odznaka honorowa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2010 r.); Spotkania Folklorystyczne w Orzyszu - II nagroda w kategorii śpiew tradycyjny (2011 r.)

W grudniu 2011 roku z inicjatywy Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie Zespół „Zaciszki” nagrał w studiu 27 utworów, z których część znajduje się na pierwszej płycie zespołu.

Wieloletnia działalność zespołu została szeroko opisana w kilku publikacjach: Kędziński Sławomir, Pamięć o Wilnie na Zaciszu, „Ziemia Giżycka”, nr 26, s. 9, 29.06.2001; Pisarek Wanda, Zespół śpiewaczy „Zaciszki z Węgorzewa”,

„Rocznik Elcki”, t. VI, s. 110-114, 2010; Śpiewna Nasza Mowa.

Pieśni z repertuaru Zespołu Śpiewaczego „Zaciszki” z Węgorzewa, red. Barbara Grązewicz-Chłudzińska, Węgorzewo 2010; Z Węgorzewa do Kazimierza. Laureaci Jarmarków Folkloru w Węgorzewie na Festiwalach w Kazimierzu Dolnym, red. Justyna Żołnierowicz-Jewuła, Jerzy Łąpo, Węgorzewo 2012.

Mateusz Braun

Jan BRODKA

Jan Brodka - muzyk instrumentalista, folklorysta, animator kultury ludowej Beskidu Żywieckiego. Urodził się w 1945 r., mieszka w Twardorzecze (gm. Lipowa, woj. śląskie). Jego praca zawodowa i artystyczna, działalność pedagogiczna i organizacyjna realizowana przez okres ponad 46 lat związana go na stałe z regionem żywieckim. Początki działalności Jana Brodki, na rzecz ochrony i krzewienia kultury ludowej Beskidu Żywieckiego, przypadają na 1966 rok, w którym podjął pracę instruktora muzycznego w zespole regionalnym w Żywcu. Z czasem zakres jego zainteresowań i realizacji artystycznych poszerzał się i obejmował: własną twórczość muzyczną (grę na wielu instrumentach typowych dla regionu: trombity, dudy, heligonka); autorskie opracowania repertuaru wykonawczego zespołów regionalnych; działalność pedagogiczno-instruktorską w zakresie tworzenia kadr i budowania kompetencji młodych folklorystów muzycznych; aktywność w dziedzinie organizacji i konsultacji najważniejszych projektów folklorystycznych (przeeglądów, festiwali, konkursów) o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Od 1967 r. prowadzi działalność artystyczną i instruktorską oraz sprawuje kierownictwo w zespołach folklorystycznych na terenie miasta Żywca i regionu. W latach 1967-1977 kierował zespołem regionalnym „Jodły”. Współpracował również z zespołami „Famed”, „Sędzioly”, „Lipowinie”, „Gronie” i „Beskidy”. W jego kilkudziesięcioletniej działalności, wśród wielu zrealizowanych projektów artystycznych, szczególne miejsce zajmuje Zespół Pieśni i Tańca „Ziemia Żywiecka”. Jan Brodka współorganizował zespół w 1971 r., od pierwszych lat jego działalności pełni funkcję kierownika artystycznego i organizacyjnego, a przede wszystkim jest autorem opracowań muzycznych do układów tanecznych, stanowiących podstawę wykonywanego repertuaru. „Ziemia Żywiecka”, pod jego kierownictwem, odnosiła liczne sukcesy w konkursach regionalnych i krajowych oraz w międzynarodowych festiwalach folklorystycznych. W 1993 r., zespół został laureatem Nagrody im. Oskara Kolberga i niezmiennie utrzymuje najwyższy poziom artystyczny. Obecnie zespół działa pod patronatem Miejskiego Centrum Kultury z Żywcu, w którym Jan Brodka pełni funkcję głównego specjalisty w dziedzinie folkloru i sztuki ludowej.

Jest wychowawcą kilku pokoleń tancerzy i miłośników kultury tradycyjnej, z których wielu od lat prowadzi własne zespoły pieśni i tańca ludowego. Współpracuje z młodymi folklorystami w zakresie konsultacji merytorycznych, doskonalenia warsztatowego artystów i kadry instruktorskiej oraz pomocy w działaniach

organizacyjnych. Od 1968 r. jest wykładowcą Polonijnego Studium Folkloru i Tańca Ludowego przy UMCS w Lublinie oraz licznych seminariów i warsztatów szkoleniowych, organizowanych m.in. przez Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej i Miejskie Centrum Kultury w Żywcu, przeznaczonych dla instruktorów, kierowników zespołów i nauczycieli. Jest autorem publikacji *Folklor Górali Żywieckich* (we współpracy z Marią Romowicz, 1978 r.), *Muzyka Ziemi Żywieckiej* (1998 r.), *Grajom skrzypki, dudniom basy. Ludowe muzykowanie na Żywiecczyźnie dawniej i dziś* („Karta Groni”, 2003 r.). W swoim dorobku autorskim posiada opracowania wielu programów artystycznych z dziedziny folkloru miasta Żywca i Górali Żywieckich dla zespołów folklorystycznych w kraju i zespołów polonijnych we Francji, Anglii i USA. Jest również autorem (kompozytorem i wykonawcą) hejnałów rozpoczynających najważniejsze imprezy folklorystyczne w Beskidach („Tydzień Kultury Beskidzkiej”).

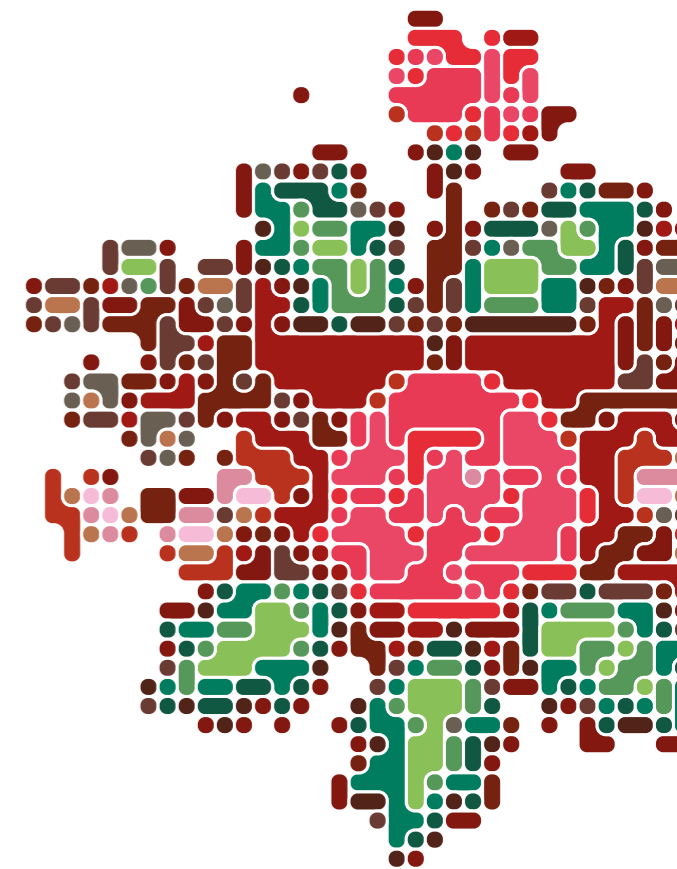
Jan Brodka wciąż wykazuje aktywność organizacyjną, jako inicjator nowych projektów artystycznych, juror i konsultant najważniejszych przeglądów, festiwali i konkursów folklorystycznych o zasięgu regionalnym i międzynarodowym - Żywieckie Gody, Tydzień Kultury Beskidzkiej, Międzynarodowy Przegląd Instrumentalistów, Międzynarodowy Przegląd Kołęd i Pastorałek „Pastorałka Żywiecka”, Konkurs Gawędziarzy Ludowych, Polsko-Słowacki Konkurs kapel, grup śpiewaczych, śpiewaków i instrumentalistów ludowych, Festiwal Folkloru Górali Polskich w Żywcu.

Wśród dotychczasowych przyznanych Janowi Brodce odznaczeń, medali i nagród znajdują się: Odznaczenie Zasłużony Działacz Kultury (1981 r.), Odznaka „Za Zasługi dla Województwa Bielskiego” (1986 r.), Dyplom Ministra Kultury i Sztuki za zasługi w upowszechnianiu kultury ludowej (1996 r.), Nagroda Wojewody Bielskiego za upowszechnianie kultury (1998 r.),

Medal Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania (2001 r.), Złoty Krzyż Zasługi (2004 r.), Medal za Zasługi dla Miasta Żywca (2005 r.), Nagroda Marszałka Województwa Śląskiego za upowszechnianie i ochronę kultury ludowej (2005 r.), Złota Honorowa Odznaka „Za zasługi dla Województwa Śląskiego” (2006 r.), Odznaka „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2007 r.), Srebrny Medal „Gloria Artis” (2009 r.), Nagroda im. Władysława Orkana (2010 r.).

/red./

Henryk **GADOMSKI**

Henryk Gadomski - etnomuzykolog, regionalista, kompozytor i nauczyciel muzyki. Urodził się w 1939 r. w rodzinie chłopskiej we wsi Tatary, w gminie Kadzidło. Obecnie mieszka i pracuje w Ostrołęce. Zawsze był mocno związany z kulturą kurpiowską, zarówno pochodzeniem i bliską znajomością z przedstawicielami środowiska doskonałych twórców ludowych, jak również późniejszą własną działalnością regionalisty, pedagoga, zainteresowaniami artystycznymi, społecznikowską pasją tworzenia stowarzyszeń i instytucji kultury wspierających działania na rzecz ochrony, dokumentacji i popularyzowania kurpiowskiego dziedzictwa.

Wykształcenie w zawodzie nauczyciela muzyki zdobywał w Ostrołęce, Grodzisku Mazowieckim oraz w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej imienia Fryderyka Chopina w Warszawie. Uczył wychowania muzycznego i kierował szkołą w Zawadach, był instruktorem w Powiatowym Ośrodku Metodycznym w Przasnyszu. Pracował w Państwowej Szkole Muzycznej (1975-1982) i w Kolegium Nauczycielskim (1982-1992) w Ostrołęce.

Zawsze łączył pracę pedagogiczną z działaniami społecznymi wzbogacającymi życie kulturalne środowiska kurpiowskiego. Był inicjatorem utworzenia Towarzystwa Muzycznego im. Grażyny Bacewiczówny w Ostrołęce. W 1996 r. był jednym z założycieli Związku Kurpiów, organizacji skupiającej ludzi zaangażowanych w pracę organiczną na rzecz rozwoju materialnego i duchowego oraz ocalenia dziedzictwa kulturowego Kurpiów (zwłaszcza sztuki ludowej, obrzędów i zwyczajów). Jego zainteresowania kulturą kurpiowską, szczególnie folklorem muzycznym, zaowocowały powołaniem do działania Ostrołęckiego Chóru Nauczycielskiego oraz młodzieżowego Chóru „Cantilena”. Henryk Gadomski przez wiele lat kierował pracami chórów oraz jest autorem ich repertuaru. Włączył do niego własne kompozycje i opracowania kurpiowskich melodii ludowych, które opublikował: „Ślad” (2004 r.), „Jadą goście, jadą” (2008 r.), „Chwila myśli” (2009 r.). W jego dorobku regionalisty, szczególną pozycję zajmują zbiory pieśni kurpiowskich, notowane w toku badań terenowych i poszukiwań zapisów archiwalnych, opracowane i publikowane w postaci książek: *Piosenki i tańce kurpiowskie*, 1981 r., *Spiewnik Kurpiowski*, 2010 r. (zawiera 200 tradycyjnych

pieśni i przyspiewek ludowych z Puszczy Kurpiowskiej).

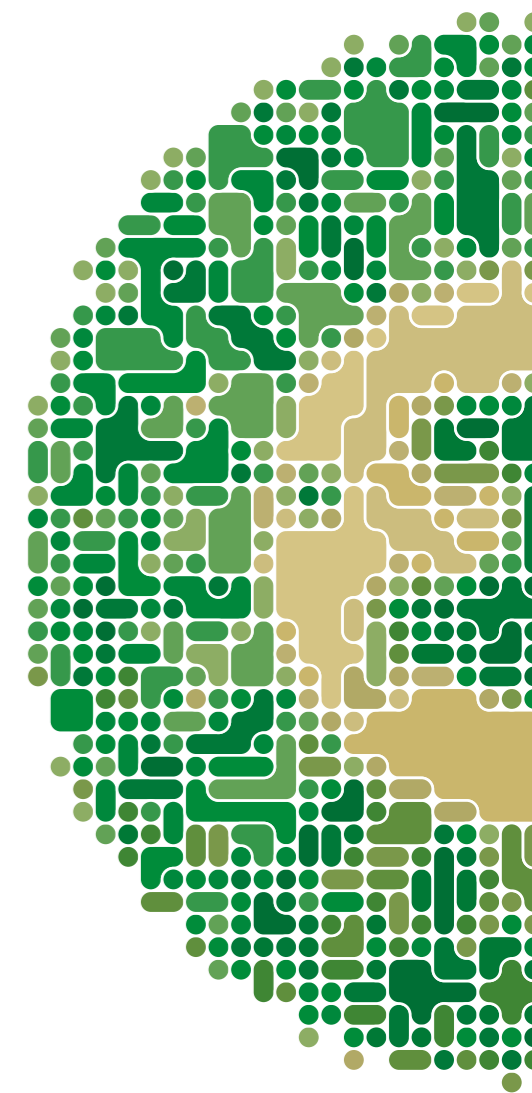
Jest autorem wielu publikacji z dziedziny kurpiowskiej kultury muzycznej, przedstawiających portrety ludowych wykonawców (artystów śpiewaków, zespoły folklorystyczne, instrumentalistów) oraz szeroko określających specyficzne cechy muzyki kurpiowskiej, inspirujące twórczość polskich kompozytorów oraz współczesny jej rezonans. Jest autorem książek: *Kurpiowskie Zespoły Folklorystyczne* (1982 r.), *Ks. Władysław Skierkowski* (1984 r.) *Kurpiowska Muzyka Ludowa w edukacji regionalnej dzieci i młodzieży* (2001 r.), *Bolesław Olbryś – lutnik kurpiowski* (1984 r.), *Apolonia Nowak – wielka twórczyni kurpiowska* (2002r.), *Łączymy nas pieśń* (2004 r.), *Twórczość polskich kompozytorów inspirowana ludową pieśnią kurpiowską* (2007 r.) oraz artykułów o charakterze popularno-naukowym, drukowanych w czasopiśmie regionalnych i ogólnopolskich: „Wychowanie Muzyczne w Szkole”, „Twórczość Ludowa”, „Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego”. W jego bibliografii ważne miejsce zajmuje *Puszcza Kurpiowska w pieśni* z rękopisów ks. Władysława Skierkowskiego (1886-1941), zbieracza kurpiowskich pieśni, opisów miejscowych zwyczajów i obrzędów, autora przedstawienia obrzędowego „Wesele na Kurpiach”. Henryk Gadomski opracował z rękopisów i wydał drukiem, w trzech tomach (w latach 1997, 2000, 2003), dwa tysiące zapisów pieśni sporządzonych przez W. Skierkowskiego na Kurpiach, latach 1913-1923, częściowo tylko opublikowanych w rozprawie *Puszcza kurpiowska w pieśni* (wydanej w Płocku, w latach 1928-34).

Wiedza i doświadczenie folklorysty i etnomuzykologa decydują, iż H. Gadomskiemu często powierzane są funkcje konsultanta i jurora w konkursach i przeglądach folklorystycznych, zarówno o zasięgu regionalnym (np. w konkursie instrumentalistów ludowych „Kurpiowskie Granie” w Lelisie, Jarmarku Kurpiowskim w Myszyncu, Kurpiowskich Prezentacjach Artystycznych w Ostrołęce), jak i ogólnopolskim (m.in. w dorocznym Ogólnopolskim Przeglądzie Weselnych Zespołów Obrzędowych w Kadzidło).

Za działalność na rzecz kultury kurpiowskiej oraz za społeczną aktywność Henryk Gadomski otrzymał: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury”, Nagrodę Prezesa Związku Kurpiów „Kurpika”, Nagrodę im. C. K. Norwida w dziedzinie sztuki przyznawaną przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, medal „Za zasługi dla województwa warszawskiego”, „Za zasługi dla miasta Ostrołęki”, „Za zasługi dla województwa ostrołęckiego”.

/red./

Muzeum KULTURY KURPIOWSKIEJ w Ostrołęce

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce rozpoczęło działalność w 1975 roku. Obecnie jest samorządową instytucją kultury Województwa Mazowieckiego. W dziewiętnastowiecznej kamienicy, siedzibie muzeum usytuowanej przy pl. Gen. J. Bema 8, zgromadzone zostały cenne zbiory ilustrujące bogatą historię Ostrołęki i wyjątkową kulturę regionu kurpiowskiego. Znaczącą kolekcję stanowią również dzieła wybitnych artystów polskich, tworzących w latach 20. i 30. XX wieku, którzy inspirowali się sztuką ludową, w tym sztuką Kurpiów; można je oglądać w Muzeum. W historycznych wnętrzach eksponowane są też inne wystawy stałe. Przedstawiono w nich historię miasta od czasów najdawniejszych do początku XIX wieku. Bitwom pod Ostrołęką z 1807 i 1831 roku poświęcone zostały odrębne ekspozycje. Na wystawach można też podziwiać wycinanki z Puszczy Zielonej i haft z Puszczy Białej. Jest również ekspozycja rzeźby ludowej sakralnej – figur świętych patronów pochodzących z kapliczek przydrożnych, tak typowych dla kurpiowskiego krajobrazu. Również wystawy czasowe zachęcają do odwiedzania Muzeum bogatą i różnorodną tematyką. Dzięki nim mieszkańcy miasta mogą zapoznać się ze zbiorami muzeum oraz kolekcjami gromadzonymi przez inne polskie muzea.

W ostatnich latach zainteresowaniem cieszyły się wystawy poświęcone różnym dziedzinom kultury Kurpiów np. Village fashion. Stroje ludowe na Mazowszu (towarzyszył jej katalog prezentujący niestandardowe i oryginalne podejście do problematyki stroju ludowego). Wycinanki kurpiowskie Puszczy Białej i Zielonej były wielokrotnie prezentowane w Polsce i za granicą, czego przykładem mogą być wystawy w Muzeum Wycinankarstwa w Vreden (Niemcy) czy w Rimmini (Włochy). Palmy kurpiowskie prezentowane były w Spoleto (Włochy) w 2003 roku. W tym samym roku Kurpie reprezentowali Mazowsze podczas obchodów Roku Polskiego w Szwecji a na scenie w sztokholmskim skansenie rozbrzmiewały melodie tańców kurpiowskich. Symbolicznym jest fakt, że w dzień wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, 1 maja 2004 roku, ostrołęckie Muzeum wspólnie z Muzeum Wsi Radomskiej prezentowało wystawę *Dziedzictwo architektury drewnianej w Polsce* na targach światowych w Paryżu w roku

jubileuszu 100-lecia tych targów. W 2011 roku wystawa Kurpie Poland oraz pokazy artystów kurpiowskich przybliżyły tradycyjne obrzędy wielkanocne w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli.

Muzeum prowadzi działalność edukacyjną adresowaną głównie do dzieci i młodzieży w zakresie organizacji lekcji i warsztatów o tematyce historycznej związanej z Ostrołęką oraz etnograficznej.

Ogromnym kapitałem Muzeum są dobre relacje i ścisła współpraca z samorządami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i zachowania tożsamości regionu kurpiowskiego. Jako przykład mogą posłużyć stowarzyszenie Artystów Kurpiowskich, Oddział Kurpiowski Stowarzyszenia Twórców Ludowych, Związek Kurpiów, z którymi Muzeum od wielu lat z powodzeniem współorganizuje ważne dla regionu przedsięwzięcia. Jednym z nich są coroczne warsztaty etnograficzne Ginące zawody. Nie uciekając przed nowymi wyzwaniami, Muzeum podjęło się produkcji i współwydania płyt z muzyką kurpiowską „Pola. Apolonia Nowak i Swoją Drogą Trio” oraz „Etnofonie kurpiowskie. Tribute to Szymanowski and Skierkowski”.

Poczynione w ostatnich latach inwestycje znacząco podniosły standardy pracy, przechowywania i prezentacji kolekcji muzealnych. Przez ostatnie lata Muzeum wykorzystało możliwości, jakie dawały fundusze unijne. Umiejętność przygotowywania projektów i poszukiwanie środków zewnętrznych na ich realizację skutkowało rozbudową Zagrody Kurpiowskiej w Kadzidle o kuźnię i stodołę oraz rewitalizacją i konserwacją fortu ziemnego i pomnika-mauzoleum poległych w bitwie pod Ostrołęką 26 maja 1831 roku.

Za swoją działalność Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce było wielokrotnie nagradzane.

Maria Samsel

Telewizja Polska S.A. **ODDZIAŁ W RZESZOWIE**

Oddział Telewizji Polskiej w Rzeszowie jest jedyną w Polsce stacją telewizyjną publiczną, która od kilkunastu lat realizuje cykliczne programy kulturalne poświęcone tradycjom ludowym Podkarpacia. W 1992 roku rozpoczęto emisję serii audycji pod wspólnym tytułem „Spotkania z folklorem”. Tematem pierwszego programu był stan ludowego muzykowania we wsi Dąbrowa w powiecie rzeszowskim, znanej przed laty z działalności kapeli Władysława Łobodę.

Pomysłodawcą i autorem programu był Jerzy Dynia – doświadczony redaktor radiowy i telewizyjny, znawca muzyki ludowej, etnografii regionów Polski południowo-wschodniej, wytrawny dokumentalista folkloru – laureat Nagrody im. Oskara Kolberga w 2005 roku.

Wieloletnia realizacja programów, przyczyniła się do utworzenia w rzeszowskim oddziale telewizyjnym imponującego zbioru nagrań, materiałów audiowizualnych, dokumentujących postacie, życie i działania twórców ludowych i nosicieli folkloru, widowiska obrzędowe, zwyczaje rodzinne i doroczne, wydarzenia i imprezy folklorystyczne. Działalność zespołu autorskiego i realizatorskiego pozwoliła na zbudowanie ogromnego zasobu dokumentalnych materiałów dających obraz kultury wiejskiej i małomiasteczkowej z przełomu XX i XXI wieku. Zgromadzone materiały archiwalne umożliwiły poszerzenie oferty programowej oddziału TVP o kolejny cykl audycji pt. „Mapa folkloru Podkarpacia”.

Wieloletnia, systematyczna i konsekwentna realizacja programów oraz ich stałe miejsce w kalendarzu emisji przyczyniła się do rozbudzenia zainteresowania telewidzów kulturą tradycyjną, szerzenia wiedzy o jej autentycznych nosicielach, ich twórczości artystycznej, tworzyła przekonanie o wartości jej tradycyjnych form, przyczyniła się do szerokiej popularyzacji folkloru.

Zgodnie z założeniami programowymi autorów cyklu audycji „Spotkania z folklorem” i „Mapa folkloru Podkarpacia” prezentowano na antenie zarówno folklor autentyczny, źródłowy, jak również opracowany w formie artystycznej. W systematycznie emitowanych programach przedstawiano portrety najbardziej znanych i cenionych muzyków: skrzypków Henryka Kretowicza, Jana

Jakielaszka, Stefana Franczyka, Stanisława Wyżykowskiego, Kazimierza Marcinka, Piotra Przybosia, Albinę Kuraś, Jana Marca; cymbalistów Władysława Chochołka, Edwarda Markowskiego, Władysława Wojtyna.

W zasobach archiwalnych telewizji rzeszowskiej zgromadzono nagrania znanych kapel (choć często już nie działających, których grę prezentują tylko zarejestrowane dokumenty telewizyjne),

np. z Krośnieńskiego: Jacoki, Stachy, Swaty, Kamraty, także z innych podregionów: Rodzinna kapela Pudelków, Bachórzanie, Ostrzewianie, Przysietniczanie, Dynowianie, Jany z Niebylca, Zagrodzianie z Łąki, Muzykanty z Trzciany, Widelanie, Rodzinna kapela Kurasie z Lubziny, Kapela Wójta Tycznera z Tyczyna. Zgromadzono rejestracje i przedstawiono na ekranie występy młodszych wiekiem kapel: Olsza z Trzciany, Lesianie z Kupna, Hop Siup z Albigowej, Młoda Harta z Harty koło Dynowa. Wiele audycji poświęconych było tradycyjnym śpiewom oraz zwyczajom i obrzędom przedstawianym w formie widowisk przez zespoły folklorystyczne np. Folsz z Giedlarowej (widowisko Droby), Straszycanie (Wesele Straszycie), Zespół z Grabownicy Starzeńskiej, Lasowiaczki z Baranowa Sandomierskiego, Mazurzanki ze wsi Mazury, Lubartowianie z Lubartowej.

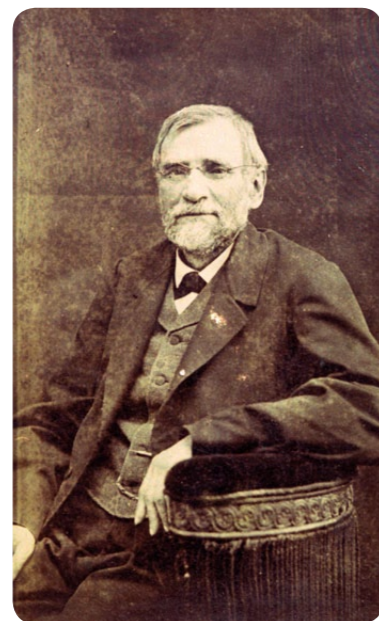
W programach TV Rzeszów prezentowano wielokrotnie rejestracje folkloru opracowanego artystycznie w wykonaniu zespołów pieśni i tańca: „Poloniny” zespół Politechniki Rzeszowskiej, „Resovia Saltans” zespół Uniwersytetu Rzeszowskiego, „Karpaty” zespół Wyższej Szkoły Zarządzania w Rzeszowie, „Bandoska” z WDK w Rzeszowie, „Rochy” z Sędziszowa Małopolskiego, „Lasowiaczy” ze Stalowej Woli. Realizatorzy telewizyjni dokumentowali koncerty zespołów w kraju i za granicą, oraz przebieg najważniejszych wydarzeń folklorystycznych, organizowanych we współpracy z Polską Sekcją C.I.O.F.F.: Festiwali im. M. Kosińskiego w Stalowej Woli i Światowych Festiwali Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie.

W okresie dwudziestoletniej działalności zespołu zrealizowano około ośmiuset programów. Z redaktorem Jerzym Dynią współpracowali: Zbigniew Słowik, Lucjan Góźdz, Paweł Teichman, Dariusz Jadach, Sławomir

Stanio, Jan Grudysz, Ryszard Filipowicz, Daniel Marciniak, Jacek Bernaczek, Tomasz Lewandowski, Krzysztof Rączka, Józef Sowiński, Marek Kołton, Paweł Nycz, Grzegorz Gurgul.

/red./

Oskar KOLBERG

Oskar Kolberg urodził się w 1814 roku w Przysusze, a zmarł w roku 1890 w Krakowie. Etnograf, folklorysta, kompozytor, patron ogólnopolskiej nagrody – uznawany powszechnie za twórcę źródłowych podstaw współczesnych nauk o kulturze: etnografii i etnologii, folklorystyki, etnomuzykologii, językoznawstwa.

Muzeum biograficzne Oskara Kolberga w Przysusze gromadzi, opracowuje naukowo i eksponuje muzealia i materiały prezentujące dzieło twórcy polskiej etnografii i folklorystyki – zaliczane do najwybitniejszych dokonań nauki polskiej XIX wieku. Przedstawia opracowany i konsekwentnie realizowany przez Kolberga program badań kultury ludowej ziem dawnej Rzeczypospolitej oraz jedyny tego typu zbiór źródeł i opracowań, w postaci tomów

Ludu i Obrazów Etnograficznych wraz z fragmentami archiwum rękopiśmiennego. Muzeum upowszechnia wiedzę o naukowym dorobku i działalności edytorskiej, popularyzuje twórczość artystyczną w dziedzinie własnych kompozycji muzycznych Oskara Kolberga oraz upamiętnia jego związki z Przysuchą. Organizuje ekspozycje czasowe z dziedziny historii, etnografii, sztuki. Wydaje książki, katalogi, druki okolicznościowe. Realizuje program edukacji regionalnej i wiedzy o sztuce. Siedzibą Muzeum jest dwór wzniesiony przez rodzinę Dembińskich herbu Nieczuja w drugiej połowie XIX w.

Od 2002 r. Muzeum w Przysusze jest organizatorem Nagrody im. Oskara Kolberga.

Medal Nagrody im. Oskara Kolberga
„Za zasługi dla kultury ludowej”

Proj. Anna Jarnuszkiewicz, 1974,
zb. Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze.

Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze,
Oddział Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu.

26-400 Przysucha, Al. Jana Pawła II nr 11
tel. fax 48 675-22 48,
muzeumok@muzeum-radom.pl
www.muzeum-radom.pl

Godziny otwarcia:
poniedziałek- piątek 8-15,
sobota –niedziela 10-15

TEKSTY:

Mateusz Braun

Wanda Księżopolska

Magdalena Lica-Kaczan

Katarzyna Markiewicz

Maria Samsel

Ewa Sławińska-Dahlig

OPRACOWANIE BIOGRAMÓW

NA PODSTAWIE MATERIAŁÓW NADESŁANYCH:

Katarzyna Markiewicz /red./

FOTOGRAFIE:

Jerzy Dynia / 31

Wanda Księżopolska / 19

Krzysztof Kuzko / 15, 17

Beata Lisek / 21

Paweł Onochin / 9

Barbara Polakowska / 13, 33

Grzegorz Mieczysław Piaskowski / 9

FOTO-M Żywiec / 25

oraz z archiwum:

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie

Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze.

WYDAWCA:

Narodowe Centrum Kultury

ul. Płocka 13

01-231 Warszawa

Tel: 48 22 21 00 100

www.nck.pl